

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Homoparentalita
Dominika Seidlová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra sociologie

Studijní program Sociologie

Studijní obor Sociologie

Bakalářská práce

Homoparentalita

Dominika Seidlová

Vedoucí práce:

PhDr. Tomáš Kobes, Ph.D.

Katedra sociologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a zdrojů.

Plzeň, duben 2022

.....

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce PhDr. Tomášovi Kobesovi, Ph. D. Dále pak všem svým respondentům, kteří byli ochotni sdělit své osobní příběhy.

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	8
2.1 Homosexualita a homoparentalita	8
2.2 Manželství a registrované partnerství v české legislativě.....	9
2.3 Cesta ke zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství.....	11
2.4 Strategie plánování rodičovství homoparentálních rodin	12
2.4.1 Lesbické rodiny.....	13
2.4.2 Gay rodiny	15
2.4.3 Adopce a náhradní péče	17
2.5 Shrnutí teoretické části	18
3 METODOLOGIE	19
4 ZJIŠTĚNÍ Z ROZHOVORŮ.....	21
4.1 Období coming outu a předpoklad ne-rodičovství	21
4.2 Zvažování možností, jak se stát rodiči.....	23
4.3 Realizovaný způsob početí	25
4.4 Obavy z přijetí dvou otců a přípravy na příchod dítěte	26
4.5 Život po narození dítěte	29
4.6 Gay versus lesbické rodičovství a benefity homoparentálních rodin?	32
4.7 Shrnutí analytické části.....	33
5 ZÁVĚR.....	34
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	35
7 RESUMÉ.....	38

1 ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám tématem homoparentality. Toto téma zatím není v české společnosti běžné a pokud je diskutováno, tak především v kontextu ohrožení tradiční rodiny a zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství (Sokolová 2009). Nastínění obecného názoru, který panuje ve společnosti, ale i přehledné vysvětlení problematiky nabízí text, který vydal Úřad vlády ČR s názvem „*Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*“ (Beňová a kol. 2007). I přes detabuizaci homosexuality jsou však pro mnoho lidí další kroky spojené se zrovnoprávněním homosexuálních osob nepřijatelné. Touha stát se rodičem se ale neodvíjí od toho, jakou mají lidé sexuální orientaci, avšak v případě neheterosexuální populace je uskutečnění tohoto cíle složitější a často i ostatní populací morálně odsuzované (Burešová 2020).

Inspirací pro zvolení tohoto tématu mi byl nejen osobní zájem, ale i literatura z českého prostředí, která se na tuto problematiku soustředí, a to především text Věry Sokolové (2009) a text Hany Maříkové a Marty Vohlídalové (2019). Věra Sokolová se ve svém textu „*Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství*“ zabývá tím, jak je gay otcovství tematizováno v literatuře, ale také jak je vnímáno společností. Druhá část textu je postavena na rozhovorech s homosexuálními muži, ve kterých se soustředí se na to, jaké jsou rodičovské tužby těchto mužů a jaké bariéry spojené s homoparentalitou vnímají (Sokolová 2009). Text Hany Maříkové a Marty Vohlídalové (2019) „*Bariéry versus preferované formy rodičovství u neheterosexuální populace*“ se věnuje tomu, co zabraňuje či komplikuje rodičovství u LGBT komunity a jaké formy rodičovství jsou touto populací preferovány (Maříková, Vohlídalová 2019).

Jedním z problémů, který se objevuje u podobně orientovaných textů je, že se často soustředí především na lesbické rodiny, zatímco rodiny gayů jsou upozaděny (Biblarz, Savci 2010). Toto je hlavní důvod, proč se cílem mé práce staly právě rodiny gayů. Cílem mé práce je tedy ukázat, jak se homosexuálně orientovaní muži stávají rodiči a jaké problémy jsou s utvářením jejich rodiny spojeny.

Vzhledem k takto vymezenému cíli se v teoretické části věnuji samotné homosexualitě a homoparentalitě, následně se pak soustředím na představení jednotlivých kroků, které je nutné podniknout, aby byla možnost rodičovství pro homosexuální jedince dostupnější. Obecně je pozornost věnována zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství, které je v posledních několika letech velice často diskutované a zejména podporovateli „tradiční

rodiny“ hlasitě kritizované. Na konci teoretické části jsou představeny konkrétní způsoby, které homosexuálně orientovaní jedinci využívají při zakládání rodiny.

Praktická část práce se soustředí na metodologii a následně na rozhovory, které byly provedeny se třemi gay homoparentálními rodinami. V rozhovorech jsme se věnovali především jejich touze po dítěte, formám rodičovství, jaké zvažovali a následně realizovali, ale také samotnému fungování jejich rodiny. V neposlední řadě se objevila také témata jako přijímání blízkou rodinou či přáteli, širším okolím či obavy ohledně rodičovství obecně, ale i z možnosti šikany jejich dítěte.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Homosexualita a homoparentalita

Homosexualita byla a je považována za velice kontroverzní téma. V minulosti byla především vymezena jako forma sexuální deviace, včetně stanovených způsobů léčby, mezi něž byl například zařazen intenzivní cyklistický trénink, hypnóza, doporučená zvýšená konzumace alkoholu, užívání kokainu, návštěva nevěstinců, hormonální pokusy či dokonce kastrace (Weiss 2010). V současné době probíhá snaha homosexualitu normalizovat. Jde o poměrně zdlouhavý proces, na jehož začátku byla reforma trestního zákoníku z roku 1961, která zrušila tresty za praktikování homosexuálního styku. Dalším výrazným milníkem bylo vyškrtnutí homosexuality ze seznamu nemocí v roce 1990 (Sloboda 2016).

Homoparentalita je logickým pokračováním tohoto procesu. Homosexualita již není výslovně tabuizována a homosexuálně orientovaní jedinci mohou navazovat vztahy a veřejně se tak prezentovat. Přestat se skrývat. Legalizace homosexuality tak otevřela debatu na téma homoparentality. V té jde především o uznání práv homosexuálních párů pro založení rodiny a možnosti podílet se na výchově dětí. V České republice, ale i ve světě, je však běžná heteronormativní konstrukce rodičovství, což komplikuje homoparentálním rodinám jejich snahy a možnosti (Maříková, Vohlídalová 2019; Burešová 2020).

Termín „homoparentalita“ označuje rodiče, kteří jsou stejného pohlaví (Fraissec 2012). Ti vychovávají své dítě či děti, které mají například z předchozího heterosexuálního vztahu, adoptované, počaté skrze náhradní mateřství či jiných dalších možností. Možnosti, jak se stát rodičem, budou podrobněji rozebrány v dalších kapitolách podle pohlaví rodičů. Nerovné právní postavení heterosexuálních a homosexuálních rodičů vedou k tomu, že rodiče žijí v právní nejistotě, a jsou státem, oproti dětem vychovávaným v heterosexuálních rodinách, znevýhodňováni (Kadlecová, Kutálková 2020).

Pokud v minulosti byla kontroverze kolem homosexuality spojena především se sexualitou, dnes je aktuálním problémem spojeným s tímto tématem zejména zrovnoprávnění ve vztahu k možnosti založení rodiny a práv spojených s možností uzavření manželství. Manželství je v českém právu výslovnou institucí heterosexuálních jedinců. Snahy o umožnění uzavírat manželství, nebo alespoň zrovnoprávnit ho s registrovaným partnerstvím jsou atakovány odpůrci, kteří se odvolávají na tradiční koncept manželství a rodině založené na heterosexuálním svazku. Ve veřejných debatách zaznívají různé nesouhlasné názory, avšak

výrazný je například hlas členů *Aliance pro rodinu*. Ta si především klade za cíl: „*uchovat jedinečné místo manželství ve společnosti, aniž by docházelo k oslabování tohoto postavení zaváděním jiných právních institutů, které mají snahu se svou povahou manželství připodobnit*“. Tímto cílem se jednoznačně vymezuje právě proti možnosti zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství. Další z jejich cílů se soustředí na snahu znemožnit homoparentální rodičovství, a to tak, že říkají, že má být „*vždy upřednostňováno právo dítěte vyrůstat v kompletní a stabilní rodině s matkou a otcem. V případě adopčních řízení dávat přednost právě takovému prostředí a nerozšiřovat možnosti adopce pro osoby, které tato kritéria nesplňují*“.¹

2.2 Manželství a registrované partnerství v české legislativě

Manželství a registrované partnerství je v české legislativě výrazně odlišně definováno. Už jen v samotném názvu „manželství“ a „registrované partnerství“ lze vidět rozdílnost pojetí těchto dvou svazků. Manželství předpokládá daleko větší množství práv i povinností, a to nejen ve vztahu k partnerům vzájemně, ale především k dětem a možném fungování rodiny obecně. Registrované partnerství je omezeno jen na několik málo bodů a už z rozsahu je zřejmé, že zdaleka nepokrývá takové možnosti a povinnosti, jaké umožňuje manželství.

První výraznou odlišnost lze najít již v rozdílném definování těchto svazků. Podle § 655 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku je manželství v České republice definováno jako „trvalý svazek muže a ženy“, jehož hlavním účelem je „založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc“. Registrované partnerství je pak oproti tomu vymezeno podle § 1 zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství pouze jako „trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví“. Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma svazky je tedy ten, že manželství předpokládá určitý rodinný přesah, zatímco registrované partnerství je pouze spojením dvou osob, ve kterém se založení rodiny nepředpokládá.

Možnosti, jak tyto dva svazky uzavřít jsou taktéž velice rozdílné. Podle § 657 a § 664 může manželství vzniknout církevním nebo civilním sňatkem prakticky na jakékoliv matrice či církevní instituci v České republice. U obou typů uzavírání manželského svazku je podle § 656 nutné, aby byli přítomni dva svědci². Registrované partnerství je podle § 2 zákona oproti

---

¹ Aliance pro rodinu.2022“O nás“ Accessed April 26 <https://alipro.cz/o-nas/>

² Dle zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku

manželství definováno pouze jako administrativní úkon, který se koná prohlášením obou osob před příslušným matrikářem či matrikářkou a na rozdíl od uzavírání manželství beze svědků³. Pro uzavření registrovaného partnerství je v České republice určeno pouze 14 matričních úřadů, na kterých lze tento svazek uzavřít, a to podle § 1 odst. 3 vyhlášky č. 207/2001 Sb.

Po uzavření manželství si mohou snoubenci podle § 660 určit společné příjmení, které budou oba užívat⁴. Při uzavírání registrovaného partnerství tato možnost není. To znamená, že pokud se pár rozhodne pro společné příjmení, musí o něj následně zažádat⁵.

Dalším zásadním rozdílem mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím je to, že při manželství vzniká společné jmění manželů. To se podle § 708 u registrovaného partnerství neděje a majetkové poměry partnerů nejsou nijak zákonem upraveny. Tento fakt předpokládá to, že si registrovaní partneři, na rozdíl od manželů, musí udělovat v běžných úkonech, kde jsou si manželé nahraditelní, plnou moc (zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník). Od toho se dále odvíjí například také to, že v případě úmrtí jednoho z manželů automaticky vzniká pro druhého ovdovělého nárok na tzv. vdovský/vdovecký důchod⁶ či na jiné nemocenské příspěvky⁷. To pro registrované partnery neplatí a nárok na to ze zákona tedy nemají.

Z hlediska tématu bakalářské práce, a to problematiky homoparentality jsou však nejdůležitější otázky ve vztahu k dětem. Možnost uzavřít manželství je v této oblasti klíčová, protože s ní vznikají práva, která v případě registrovaného partnerství nemají žádné obdoby. Registrované partnerství je v podstatě omezeno jen na naprosté minimum, a to tak, že pokud má osoba v registrovaném partnerství dítě, tak je podle § 13 zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství povinna o něj pečovat i v případě, že vstoupí do registrovaného partnerství, což vlastně znamená pouze jediné, že pokud uzavře registrované partnerství, nemizí povinnost pečovat o své dítě. Druhý partner, který není rodičem, je povinen o dítě pečovat jen v případě, že žijí ve stejné domácnosti. Jiná práva ani povinnosti však vůči dítěti partnera nevznikají. Právní podpora pro založení homoparentální rodiny není.

Manželství je v tomto zcela odlišné. Podle § 800 a § 832 je manželovi či manželce, který není biologickým rodičem dítěte, umožněno, aby si při-osvojil dítě druhého z manželů. To umožňuje, aby i nebiologický rodič mohl dítě právně zastupovat. Pokud se manželé rozhodnou

---

³ Dle zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství

⁴ Dle zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku

⁵ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 201“ Accessed April 26 <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201&sp=1>

⁶ Dle § 49 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění

⁷ Dle § 51 zákona č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění

pro osvojení dítěte z ústavu, je jim podle § 964 umožněno podat žádost společně jako pár⁸. To je výrazný rozdíl, který limituje registrované partnery. V jejich případě tato možnost není a musí o osvojení žádat individuálně. Tudíž i v případě osvojení bude mít práva a povinnosti vůči dítěti vymezené pouze jeden z páru a druhý nemá možnost dítě právně zastupovat.

2.3 Cesta ke zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství

Jelikož je rozdíl mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím takto výrazný především ve vztahu k dětem, započaly snahy ze strany příznivců homoparentality o zrovnoprávnění těchto dvou svazků. V prosinci roku 2017 vytvořila iniciativa *Jsmé fér*, která dlouhodobě usiluje o úplné zrovnoprávnění LGBT osob v České republice, petici lobující za zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství. Cílem této petice bylo do 1.5. 2018 sesbírat 50 tisíc podpisů, které následně předložili poslancům a poslankyním v Poslanecké sněmovně⁹. K 14.5. 2018 se podařilo sesbírat více než 68 tisíc podpisů a vznikl tak právní nárok na možnost předložit vypracovaný návrh na změnu zákona o manželství¹⁰.

Návrh na novelu občanského zákoníku byl předložen Poslanecké sněmovně 12.6.2018 skupinou celkem 46 poslanců. Předkladateli byli například Radka Maxová, František Kopřiva, Petr Dolínek, Vít Rakušan, Jiří Dolejš, Dominik Feri a další poslanci z řad podporovatelů „manželství pro všechny“¹¹. V tomto návrhu jde především o zrovnoprávnění LGBT osob. Definice manželství by se pak měla změnit z „trvalého svazku muže a ženy“ na „trvalý svazek dvou lidí“¹². O dva dny později však bylo další skupinou celkem 37 poslanců (Marek Výborný, Pavel Bělobrádek, Miroslav Kalousek, Vlastimil Válek, Václav Klaus a další) navrženo, aby bylo v *Listině základních práv a svobod* manželství ukotveno jako „výhradní svazek muže a ženy“¹³.

Tyto dva tábory poslanců usilují o naprostý opak. První čtení proběhlo 14.11.2018 a na základě stejného tématu byly tyto dvě rozpravy v Poslanecké sněmovně sloučeny a jednalo se

---

⁸ Dle zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku

⁹ *Jsmé fér.2022*“Sbíráme 50 000 podpisů do 1. máje“ Accessed April 26
https://www.jsmefer.cz/sbirame_podpisy

¹⁰ *Jsmé fér.2022*“Máme 68 tisíc podpisů“ Accessed April 26 https://www.jsmefer.cz/68_tisic_podpisu

¹¹ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 201“ Accessed April 26
<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201&sp=1>

¹² *Ibid.*

¹³ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 211“ Accessed April 26
<https://public.psp.cz/en/sqw/historie.sqw?o=8&T=211>

o nich ve veškerých dalších projednáváních společně¹⁴. Projednávání však bylo přerušeno. Další projednávání v Poslanecké sněmovně mělo proběhnout 26.3.2019, to bylo ale odročeno. Následující projednávání bylo 10.3.2021¹⁵, které bylo ale po pár minutách přerušeno kvůli projednávání ekologické katastrofy na řece Bečvě¹⁶. Už z tohoto je patrné, že k větším pokrokům v projednávání nedošlo.

Pokračování proběhlo na 100. schůzi, kdy byl návrh zákona přikázán k projednání výborům¹⁷. Projednávání obou těchto sněmovních tisků bylo ukončeno s koncem volebního období, to znamená, že k žádnému výsledku nedošlo a je na současných poslancích, aby tento návrh začali znovu projednávat¹⁸. Výsledkem je tak nejistota v možnosti založení rodiny pro homosexuální páry. Z tohoto důvodu je důležité se ptát, jaké strategie k založení rodiny v kontextu této nejistoty homosexuální páry volí.

2.4 Strategie plánování rodičovství homoparentálních rodin

Plánování rodičovství je u homosexuálních jedinců vždy náročnější než u heterosexuálních, ať už z právní či reprodukční perspektivy (Burešová 2020). Tento pohled se odráží i u dotazovaných respondentů v textu Věry Sokolové (2009). Přirozené početí dítěte v homosexuálním páru není možné, proto gayové i lesby hledají různé alternativy, jaké strategie pro početí dítěte zvolit (Mallon 2004).

Velkou roli v tomto tématu hraje vznik nových reprodukčních technologií, které poskytly párům, u kterých není možné počít dítě přirozenou cestou, stát se rodiči. Těmito páry jsou myšleny jak heterosexuální, tak i homosexuální (Mezey 2008). V případě homosexuálních párů však tato možnost není právně ošetřena, a tak se jedinci, kteří využijí tohoto způsobu početí, mohou pohybovat na „hraně zákona“.

První variantou, kterou bych zde chtěla zmínit, a kterou bych zároveň, dle mého názoru, nezařazovala mezi přímé strategie početí homosexuálních párů, je případ, kdy má jeden či oba

---

¹⁴ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Stenografický zápis 20. schůze, 14. listopadu 2018“ Accessed April 26 <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/20-10.html#q1479>

¹⁵ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 201“ Accessed April 26 <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201&sp=1>

¹⁶ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Těsnopisecké zprávy – 87. schůze“ Accessed April 26 <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/tesnopis/index.htm>

¹⁷ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 201“ Accessed April 26 <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201&sp=1>

¹⁸ Ibid.

partneři/partnerky dítě/děti z **předchozího heterosexuálního partnerství**. Tato varianta může nastat, pokud se partner/partnerka či partneři/partnerky v minulosti profilovali jako heterosexuální jedinci a například se ke své orientaci přihlásili až k pozdějšímu věku, a tak se svým bývalým partnerem založili rodinu (Burešová 2010).

Specifickou strategií je tzv. „**sdílené rodičovství**“, což je označení pro to, když se v různých obměnách lesbické a gay páry či jednotlivci rozhodnou spojit dohromady, založit tak „sdílenou rodinu“ a vychovávat dítě společně. Způsob početí tedy v této variantě závisí na domluvě všech zúčastněných, avšak možnosti jsou větší díky biologickému materiálu obou pohlaví (Tasker, Patterson 2008; Biblarz, Savci 2010; Kadlecová, Kutálková 2020).

2.4.1 Lesbické rodiny

Objektivně lze zhodnotit, že lesbické páry to mají, co se početí dítěte týče, jednodušší. Tento argument lze odůvodnit na základě faktu, že ženy jsou schopny si svoje dítě samy odnést a porodit, což není v biologických a fyziologických možnostech muže.

Hlavní otázkou tedy zůstává muž, a to kdo a jakým způsobem se bude podílet na početí dítěte. Ženy se zpravidla musí rozhodnout, zda zvolí variantu anonymního dárce spermatu nebo se obrátí na člověka, kterého znají. Další rozhodnutí pak bude, zda bude dárce spermatu součástí života dítěte a bude zastávat roli otce (nebo jakkoliv jinak vymezený vztah) či nikoliv (Patterson 1992; Kadlecová, Kutálková 2020).

Další otázkou, která vyvstává, je, která z partnerek se stane biologickou matkou dítěte. Za tu je považována ta žena, která umožnila „vznik dítěte“ z biologického hlediska, tedy poskytla vajíčko. Tato žena bude rovněž zapsána v rodném listě dítěte. Druhá žena pak bude tzv. sociální matkou. Tou se označuje ta žena, která bude o dítě pečovat a vychovávat jej. V tomto případě by to měla být partnerka biologické matky (Biblarz, Savci 2010; Kadlecová, Kutálková 2020).

Na rozdíl od mužů, se zde ještě objevuje nutnost „plánování“ těhotenství. Neboli jinak řečeno, je potřebné si stanovit, která z žen bude těhotná, jestli se v těhotenství ženy vystřídají a s jakým časovým odstupem tomu tak bude. Na to mohou mít vliv jak biologické aspekty (nemožnost mít dítě, věk apod.), preference (jedna z partnerek nemá tužbu být biologickou matkou), tak i finanční možnosti partnerek (Kadlecová, Kutálková 2020).

První uvedený model lze nazvat jako „**souběžné těhotenství**“. Jde o variantu, kdy se ženy rozhodnou těhotenství prožívat ve stejnou dobu. U této varianty ale mohou nastat problémy spojené s těhotenstvím obou žen, jako například rizikové těhotenství či hormonální změny, což může zapříčinit jisté dopady na finanční stránku takové rodiny, která ovšem může být ohrožena i tím, že obě ženy „vypadnou“ z pracovního trhu. Tuto možnost nepodporuje i to, že nárok na rodičovský příspěvek je vždy vyplácen jen na nejmladší dítě v domácnosti (Kadlecová, Kutálková 2020).

Dalším modelem je, že si roli biologické matky, která tedy dítě porodí, ženy vystřídají. Dochází tak k **početí s větším časovým odstupem**. To řeší jak ekonomické dopady na rodinu, tak možnost, aby se vždy druhá partnerka mohla postarat o tu, která je právě těhotná a případně u druhé v pořadí byla zajištěna i adekvátní péče o dítě, které již mají (Kadlecová, Kutálková 2020).

Jak již bylo zmíněno výše, velkým přínosem v této oblasti byl vznik nových reprodukčních technologií. Autorka Nancy J. Mezey (2008) uvádí přehled jak možných metod, tak důvodů, které ke vzniku nových reprodukčních technologií vedly. Jeden z nejvýraznějších byla neplodnost u mužů. V českém prostředí se pak velkému výčtu možností věnuje publikace „*Ona a Ona plánují rodinu*“ autorem Terezy Kadlecové a Petry Kutálkové (2020), na kterou již bylo v tomto textu mnohokrát odkazováno pro její přehlednost a danost k tématu.

První variantou, která je zároveň tou nejsnazší a nejlevnější, kterou mohou ženy pro početí zvolit je **intravaginální inseminace (IVI)**. K této metodě dochází pomocí pohlavního styku nebo zavedením spermatu pomocí injekční stříkačky. To však znamená, že i šance na oplodnění jsou v obou možnostech srovnatelné (Kadlecová, Kutálková 2020). Krom jednoduchosti této metody, může být výhodou i domácí prostředí, ve kterém k němu běžně dochází. To poskytuje intimnější a příjemnější prostředí než specializované kliniky (Sullivan 2004). Tato metoda je vhodná, pokud si jsou ženy samy schopny sehnat dárce, který bude ochoten poskytnout jim sperma.

Další variantou, u které je pravděpodobnost početí již vyšší, než u předchozí zmíněné je **intracervikální inseminace (ICI)**. Při této metodě se sperma zavádí do děložního čípku podobně jako u předchozí metody, nicméně tato varianta je poněkud náročnější, avšak stále je možné provádět ji v domácích podmínkách, nicméně je nutná větší příprava a znalost ženského těla (Kadlecová, Kutálková 2020).

Třetí variantou je **intrauterinní** neboli nitroděložní **inseminace (IUI) prováděná na reprodukční klinice**. Spermie jsou v tomto případě zavedeny přímo do dělohy ženy¹⁹. Tato metoda již vyžaduje lékařskou pomoc, avšak není nijak hormonální stimulována. Jelikož se jedná o zákrok na klinice, je tato metoda zpoplatněna, což pak znamená, že pro některé ženy je nedostupná. Často bývá za potřebí i více pokusů, což cenovou dostupnost jen snižuje (Kadlecová, Kutálková 2020).

Poslední zmíněnou variantou je metoda **in vitro fertilizace (IVF)**. Tato varianta lze provádět buď bez hormonální stimulace anebo s hormonální stimulací, která je zpravidla častější. Žena si nechá na specializované klinice odebrat vajíčka, která jsou poté následně oplodněna spermatem dárce²⁰. Vzniklá embrya jsou poté vložena do dělohy. Tato metoda má vysokou pravděpodobnost početí, rovněž je ale i více finančně náročná než výše zmíněná intrauterinní inseminace (Kadlecová, Kutálková 2020).

2.4.2 Gay rodiny

U gay rodin je celý popis strategií trochu náročnější, jelikož chybí dostatečné a přehledné zdroje z českého prostředí a ani v případě zahraničních zdrojů nejsou způsoby, jak se stát rodičem, tak dobře popsány, jako v případě lesbických párů. Mezi nejčastější způsoby, které gay muži vyhledávají se podle Biblarze a Savciho (2010) řadí adopce, surrogátní mateřství nebo třeba sdílené rodičovství. V případě lesbických rodin byla Úřadem vlády ČR vydána příručka „*Ona a Ona plánují rodinu*“, na kterou již bylo odkazováno v předchozích částech. Pro gay rodiny obdobná příručka v českém prostředí dosud vydána nebyla, ačkoli již proběhla sbírka peněz zaštitěna organizací *Prague Pride*, která by měla financovat její vznik. V budoucnu je tedy pravděpodobné, že bude taktéž vydána²¹.

V textu Věry Sokolové (2009) „*Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství*“, na který jsem se již taktéž odkazovala výše, lze na základě citací z rozhovorů s homosexuálními muži jasně pozorovat jejich obavy, co se založení rodiny v homosexuálním páru týče. Někteří z nich své rodičovské tužby upozadili na základě (ne)očekávání společnosti, jiní po dítěte jednoduše netoužili, objevuje se tam ale skupina zejména mladších mužů, kteří vyjadřují své přání stát se

---

¹⁹ EUROPE IVF.2022“*Intrauterinní inseminace*“ Accessed April 26 <https://europeivf.com/cz/metoda/iui/>

²⁰ EUROPE IVF.2022“*IVF s vlastními vajíčky*“ Accessed April 26 <https://europeivf.com/cz/metoda/ivf-vlastni-vajicka/>

²¹ Darujme.cz.2022“*Ať mají duhové rodiny přístup k informacím*“ Accessed April 26 <https://www.darujme.cz/projekt/1204519>

rodičem a vychovávat dítě. Zmiňují, že věří, že v budoucnu se situace zlepší, zároveň jsou tam ale i tací, kteří zvažují přesun do jiné, co se týče homoparentality, konzervativní země (Sokolová 2009). Celý tento text považuji jako jednu z inspirací, proč se tématu homoparentality věnovat.

Obecně lze říct, že pokud tedy mluvíme o početí dítěte gay párem či homosexuálním mužem, je nutné jej provést na základě dohody se ženou, která páru dítě porodí, případně ještě s další ženou, která poskytne biologický materiál, tedy daruje vajíčko. Roli, jakou bude konkrétní žena/ženy hrát v roli dítěte se rovněž odvíjí od vzájemné dohody. Lze tak říct, že gay páry podstupují vysoké riziko, pokud se vůbec o početí dítěte pokusí. Stejně jako u lesbických párů je potřebné, aby se i muži rozhodli, kdo bude biologickým otcem dítěte či dětí, a kdo bude plnit roli sociální otce. Taktéž může být zvolena ta varianta, že se muži v pokusech vystřídají.

První zde zmíněnou metodou je tzv. „**surogátní mateřství**“, neboli náhradní mateřství. Tento pojem lze vysvětlit jako „*proces, kdy asistovanou reprodukci, těhotenství a porod podstoupí žena s cílem vzdát se narozeného dítěte a rodičovská práva a povinnosti převést na někoho jiného*“ (Nováková, Konečná, Sudová 2018: 34; Burešová 2020). Náhradní mateřství má dvě možnosti. V prvním případě je použito vajíčko náhradní matky (tudíž je i matkou biologickou). V druhém případě je použito vajíčko jiné dárkyně, a to je následně po oplodnění vloženo do dělohy ženy. V prvním případě lze oplodnění provést intrauterinní inseminací, jak již bylo zmíněno v kapitole lesbických párů. V druhém případě je nutné provést in vitro fertilizaci. U náhradního mateřství v České republice se nepředpokládá, že by bylo využíváno homosexuálními muži, ale primárně je tato metoda zamýšlena pro neplodné heterosexuální páry (Nováková, Konečná, Sudová 2018). Tento přístup je ale obtížný i v tom, že je těžké sehnat ženu/ženy, které budou ochotné darovat vajíčko nebo se stát náhradní matkou a dítě odnést (Musilová 2012).

Další variantou, ke které se mohou páry uchýlit, je **heterosexuální styk** se ženou za účelem početí dítěte. K této variantě dle literatury ale dochází jen zřídka, zda k tomuto typu náhradního mateřství dochází v realitě jsem se dotazovala v rozhovorech svých respondentů (Musilová 2012). V tomto případě by se mohlo jednat jak o možnost společné výchovy dítěte s danou ženou, tak o variantu, že by se žena stala surogátní matkou a po porodu by dítě vychovávali pouze muži.

Z přechozí kapitoly o lesbických rodinách již tedy vycházíme z toho, že mají možnost využití nových reprodukčních technologií (NRT), což je pro ně nespornou výhodou. Muži ale

naráží nejvíce na ten fakt, že si jednoduše nemohou svoje dítě odnést a porodit. Rovněž zde vyvstává ten problém, že žena nemusí podle § 16 zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení uvádět do rodného listu otce, zatímco matka musí být v rodném listě vždy zapsána. S tím vyvstává i zásadní problém náhradního mateřství, protože za matku je považována ta žena, která dítě porodila²².

2.4.3 Adopce a náhradní péče

Pěstounská péče

Pěstounská péče je v České republice umožněna jak jednotlivci, tak páru. To je důvod, proč může být homosexuálními páry využívána, avšak pěstounem se stává pouze jeden z páru. Nejedná se však o vztah rodič potomek. Pěstoun může dítě zastupovat pouze v běžných věcech, ve všech ostatních záležitostech je nutné řešení se zákonným zástupcem dítěte, tudíž druhý z párů nemá vůči dítěti žádná práva (Musilová 2012; Kadlecová, Kutálková 2020).

Adopce

K adopci se většina heterosexuálních párů rozhodne v případě, že nemohou mít vlastní děti. V případě homosexuálních párů je to však jedna z prvních možností, které zvažují (Mallon 2010). V České republice ale homosexuální páry možnost adopce nemají, tudíž pokud se pár pro osvojení rozhodne, tak žádají individuálně, což opět znamená, že práva spojená s dítětem má pouze jeden z páru a druhým partnerem je nezastupitelný, což komplikuje každodenní činnosti, které jsou s péčí o dítě spojeny. V plném rozsahu vzniká rodičovská odpovědnost a matrikou je přepsán rodný list dítěte. Adopce je jedna z možností, která bývá dle literatury homosexuálními páry často využívána, avšak pojí se rovněž s tím, že dítě není biologickým potomkem ani jednoho z páru, což může být těžší v jeho přijetí do rodiny (Musilová 2012; Kadlecová, Kutálková 2020).

---

²² Dle zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku

2.5 Shrnutí teoretické části

Z výčtu možných metod je patrné, že zakládání rodiny homosexuálními páry bude spojeno s finanční situací partnerů, ale také především s odhodláním a vytrvalostí. V mém výzkumu jsem vycházela z těchto možností a očekávala jsem, že způsoby, jak se respondenti stali rodiči, budou odpovídat některé z těchto variant. Mojí primární výzkumnou otázkou tedy bylo, *jak se respondenti stali rodiči a z jakého důvodu se rozhodli pro tuto metodu*. To pak mohu porovnat s tím, jaké možné varianty jsou zmiňovány v literatuře a zda tedy opravdu korelují s reálně praktikovanými způsoby, alespoň co se týče mých respondentů. Druhou otázkou je, *jak se respondenti rozhodovali, že překročí stereotyp ne-rodičovství homosexuálních jedinců, a skutečně založí rodinu*. Další otázka vyvstává z prvních dvou, a to *jak respondenti přistupují k rodičovství a jak jsou přijímáni nejen svou blízkou rodinou a přáteli, ale i širším okolím*, které hraje roli v jejich každodenním životě, tudíž očekávám, že z hlediska fungování rodiny je podstatné i to. Předpokládám, že téma homoparentality nebude plně uznáváno a přijímáno všemi, avšak neočekávám zásadní projevy diskriminace či nenávistných projevů vůči respondentům nebo jejich dětem.

3 METODOLOGIE

Pro mou bakalářskou práci jsem zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Před začátkem rozhovoru jsem sestavila osnovu interview, která postupovala chronologicky od uvědomění si prvních tužeb, že se chtějí stát rodiči a případné problémy s tím spojené v rámci jejich coming outu, přes zvažované a realizované způsoby početí, až po narození dítěte a první týdny péče o něj. V průběhu celého rozhovoru jsem se rovněž dotazovala na případné nesouhlasné názory či naopak podporu ze strany jak jejich blízké rodiny a přátel, tak i širšího okolí, aby byla lépe zobrazena situace, která přispěla k jejich rozhodování. Posloupnost témat byla řazena i s ohledem na to, že intimnější otázky, spojené s konkrétními způsoby početí, byly kladeny až přibližně uprostřed rozhovoru, aby si respondent stihl vytvořit alespoň částečnou důvěru a byl tak ochotný se svěřit.

Jelikož jsem se o toto téma již dlouhodobě zajímala, měla jsem několik vlastních kontaktů, na které jsem se rozhodla obrátit. Ne všichni však měli časové možnosti podílet se na mém výzkumu, proto jsem ještě oslovila organizaci *Jsme fér*, která sdružuje lidi homosexuální orientace. Ta mi vyšla vstříc a oslovila osoby, se kterými je dlouhodobě v kontaktu, a které odpovídaly mým požadavkům, tedy homoparentální gay rodiny. Ti, kteří měli zájem se na této bakalářské práci podílet, se mi pak individuálně ozývali přes e-mail, kde proběhla krátká představovací konverzace. Poté byla možnost domluvit se i na jiné platformě, kde jim komunikace vyhovovala více.

První přímé oslovení všech respondentů probíhalo během jara 2021, kdy všem byly předány potřebné informace, na základě kterých se individuálně rozhodli, tedy popis, čemu se hodlám v práci věnovat, jakým směrem by byl veden rozhovor a samozřejmě ověření, zda respondenti odpovídají mým požadavkům, aby později nedošlo k chybě. Během této krátké interakce jsem se rovněž všech respondentů dotazovala, zda mají možnost a jsou ochotni poskytnout kontakt na další možné páry, které by se mohly zapojit do toho výzkumu k bakalářské práci. Metodou sněhové koule se tak podařilo získat další možné respondenty, se kterými následně probíhala stejná interakce skrze jimi zvolenou platformu.

Rozhovory se začaly uskutečňovat během prosince roku 2021. Původně bylo na jaře přislíbeno 6 rozhovorů, tedy celkem 11 respondentů, jelikož v jednom případě se jednalo o toce samoživitele. Z plánovaných 6 rozhovorů se však uskutečnily pouze 3. Ostatní již na další kontaktování nereagovali nebo se z různých důvodů, především časových, omluvili a rozhovorů se tak neúčastnili.

Kvůli časové dostupnosti, ale také kvůli probíhající pandemii Covid-19, tudíž zdravotnímu bezpečí jak mých respondentů, tak i mému, se rozhovory uskutečnili online formou. Dva rozhovory probíhaly skrze platformu Google Meet. Rozhovory byly po souhlasu nahrávány a následně přepsány. Třetí rozhovor pak probíhal písemnou formou, jelikož respondent byl mimořádně časově vytížen, avšak domluvili jsme se, že v případě jakýchkoliv nejasností jsem byla k dispozici. Předem byla všem respondentům zaslána přibližná osnova rozhovoru, aby se mohli respondenti adekvátně připravit a případně vznést námitky, na jejichž základě by se struktura rozhovoru upravila. To posloužilo jako jakési pilotní testování. To, zda jsou konkrétní otázky a způsob, jakým jsem chtěla rozhovor vést srozumitelné bylo poté otestováno na několika mých blízkých osobách.

Všichni respondenti, kteří byli kontaktováni, byli obeznámeni s tím, že jejich výpovědi jsou anonymní, jejich jména budou v konečné bakalářské práci anonymizovány, a tedy přístup k nim v neanonymizované formě budu mít pouze já. V rozhovoru jsem také upozorňovala, že vůbec nemusí sdělovat jméno svého dítěte či dětí.

Jak již bylo řečeno výše, v jednom případě nebyl rozhovor veden s párem, ale pouze s otcem samoživitelem. Pan Josef (32 let) po narození prvního dítěte zůstal na výchovu sám a druhý bývalý partner, se kterým rodinu plánovali, se dále na výchově nepodílí. V současné době Josef vychovává svého 2,5 roku starého syna a roční dceru. S bývalým partnerem byli registrovaní přes 10 let. Druhou rodinu tvoří Jaroslav (28 let) a Karel (31 let). Jejich vztah trvá déle než 9 let, z toho registrovaní jsou přibližně 6 let. Vychovávají spolu svého 1,5 roku starého syna. Třetí rodinu tvoří Richard (42 let) s Tomášem (36 let) a jejich 3,5letý syn. Tento pár je spolu přes 10 let a registrovaní jsou přibližně 3 roky.

Na základě provedených rozhovorů s těmito konverzačními partnery jsem identifikovala podobnosti či odlišnosti, kterým se budu věnovat v další části. Ta bude kopírovat strukturu osnovy rozhovoru. V samotném závěru interview měli respondenti prostor sdělit jakékoliv informace či poznatky, které je v souvislosti s tímto tématem napadají nebo cokoliv, co by chtěli, aby v tomto rozhovoru ještě zaznělo.

4 ZJIŠTĚNÍ Z ROZHovorŮ

4.1 Období coming outu a předpoklad ne-rodčovství

Ke coming outu u všech mých respondentů došlo během dospívání, převážně během studia na střední škole. V rozhovoru jsem se nezajímala o průběh coming outu jako takového, ale pouze o to, zda už v tomto věku zvažovali, jestli chtějí být rodiči, jaké byly jejich představy a jestli to hrálo roli v jejich při jejich coming outu. Na to jsem se dále dotazovala, jaké bylo přijetí u jejich nejbližší rodiny a jestli se u nich vyskytl právě předpoklad toho, že kvůli své orientaci se nikdy nestanou rodiči.

Na otázku, zda v období dospívání či mladé dospělosti zvažovali možnost stát se rodičem dva respondenti odpověděli, že nad dítětem neuvažovali. Svě odpovědi však vysvětlovali rozdílně.

Karel konstatoval, že pro něj byla představa mít dítě nepředstavitelná, tudíž upřednostňoval kariérní růst, finanční zabezpečení a „život svobodného gaye“. To se změnilo až se stávajícím partnerem Jaroslavem. Richard naopak vyjadřoval obavy nad tím, že by z něj byl svobodný muž. Vyrůstal na vesnici ve věřící rodině a neznal nikoho, kdo by byl stejné orientace. To celý jeho coming out ještě stěžovalo. Možnost stát se rodičem tak pro něj spíše nepředstavovala dosažitelný cíl, než že by se vůbec neprojevila tužba.

V té době nebyly zdaleka přístupné nějaké informace o šťastných gay párech, natož o stejnopohlavních rodinách s dětmi. Prostě jsem si řekl, že děti nikdy mít nebudu, jelikož nemohu. Že budu rád, že vůbec najdu někoho, po jehož boku strávím život a nebudu sám. (Richard, 42 let)

U obou těchto respondentů se také objevovalo ne příliš kladné přijetí ze strany rodiny, minimálně po nějakou dobu od coming outu. Rodiče Karla byli rozvedení a jeho matka to nesla hůře než otec. U rodičů Richarda to bylo opačně. Jeho otci trvalo dlouhá léta pouhé přijetí synovi orientace. Pro matku to bylo překvapení a musela se s tímto faktem vyrovnat. Zásadní pro ni však bylo zklamání, že nebude mít vnoučata, protože automaticky předpokládala, že její syn jako homosexuál nemůže mít dítě.

Tento předpoklad o ne-rodčovství především ze strany rodičů se objevil také u Jaroslava. Přestože on sám uváděl, že dítě si přál již od střední školy a rodina pro něj byla náplní života, měl obavy, zda je toto rozhodnutí správné. Jeho matka coming out přijala velice dobře

a byla mu oporou, nicméně nedokázala si představit způsob, jakým by se jejímu synovi podařilo mít dítě. Zároveň také vyjadřovala obavy, že bude mít těžší život.

Já jsem dítě chtěl už vlastně na střední škole, prostě jsem věděl, že jednou dítě chci. ... Byl jsem vedený k tomu, že ta rodina je důležitá, že je potřeba a že naplňuje život. Samozřejmě mě ale napadlo, že bych jako gay mít dítě neměl, což zároveň potlačovalo moji orientaci ve mně samotným, že jsem si kolikrát říkal, jestli to tak opravdu chci. S tím, že když jsem potkal partnera, tak jsem to v sobě přestal tak řešit. ... Vždycky jsem chtěl být rodičem. (Jaroslav, 28 let)

Podobné nastavení, co se týče dětí a obav, lze pozorovat i u Josefa a Tomáše. Ani jeden z nich však neměli rodinné zázemí, ve kterém by mohli nalézt podporu. Tomáš žil v době dospívání s prarodiči v Rusku a svoji orientaci jim nikdy nepřiznal. Jako důvod uváděl, že věděl, že by ji nepřijali a kvůli jejich vysokému věku to tak nepovažoval za důležité. Josef zase žil od 16 let sám, a tak svoji orientaci rodině pouze oznámil. Přestože si byl se svojí orientací jistý, zvažoval i vztah se ženou, protože možnost bezdětného života pro něj byla nepředstavitelná.

Jako náctiletý jsem si byl jistý, že budu žít se ženou a občas ji podvedu s klukem. ... Bavilo mě to jen s kluky. Každopádně pro mě představa, že budu bez dětí byla nepředstavitelná. Nakonec jsem se „rozhodl“, že budu mít chlapa i děti. A ano, chvíli jsem bojoval sám se sebou, jestli je rozumné tahat děti do tohoto světa jen kvůli tomu, že já chci a já potřebuji. (Josef, 32 let)

Jak již bylo zmíněno výše u výpovědí Jaroslava a Josefa, při jejich coming outu se objevovala v různých obměnách věta „mrzelo je, že nebudou mít ode mě vnoučata“. To se dá vyložit několika způsoby. První z nich je automatický předpoklad, že muž gay nemůže počít dítě, druhý by se dal chápat i tak, že by neměl mít dítě. Z druhé strany by se to ale dalo uchopit i tak, že člověk, který se rozhodne z jakéhokoliv důvodu nemít dítě způsobí svým blízkým, v tomto případě rodičům, jistou formu zklamání a že se automaticky od všech lidí očekává, že budou mít tužbu či přání stát se rodičem.

Obecně lze říct, že pokud rodina přijala homosexuální orientaci kladně, tak otázka ne-rodičovství byla podle respondentů jediné, co jim způsobovalo větší obavy či smutek. U respondentů, kde se ale již samotný coming out neseťkal s pochopením, otázka rodičovství roli nehrála.

4.2 Zvažování možností, jak se stát rodiči

Poté, co si respondenti uvědomili, že se chtějí stát rodiči (ať už sami, či během vztahu s partnerem), přišlo na řadu zvažování možností, jak se k tomuto cíli dostat.

Richard uváděl, že dříve, než vůbec začal jeho současný vztah s partnerem, tak se svojí kamarádkou zvažoval, že by si dítě pořídili společně. Taktéž Josef, jak již bylo zmíněno výše, chvíli uvažoval nad tím, že by se ke své orientaci nepřiznal a žil by se ženou, se kterou by měl děti. Ani jeden z nich však tyto plány neuskutečnil a plánování založení rodiny tak začala až v dlouhodobém vztahu a předcházelo jemu i registrování partnerství. Plánování rodičovství respondenti hodnotili jako další přirozený vývoj jejich vztahu, stejně jako u heterosexuálních párů.

U otázky, jaké způsoby, jak se stát rodičem, zvažovali, jsem očekávala, že mezi nejčastěji zvažované varianty se bude řadit adopce, náhradní mateřství nebo dohoda o početí s nějakou kamarádkou či lesbou a následná společná výchova dítěte. Tento předpoklad se mi potvrdil. Z rozhovorů však vyplynulo, že forma, jakou zvolí, se odvíjí především od jejich finančních možností a právního a zdravotního bezpečí jak jejich, tak především dítěte. Na základě zvážení těchto faktorů se rozhodovali, jaký způsob bude pro jejich situaci nejlepší.

...zjišťoval jsem nejlegálnější cestu, jak dojít k adopci nebo náhradnímu mateřství.

(Josef, 32 let)

Priorita pro nás byla zdravotní bezpečnost pro dítě a právní ochrana.

(Richard, 42 let)

Jaroslav s Karlem byli ti, kteří zvažovali, že by si dítě pořídili s kamarádkou či lesbou. To by pak bylo převážně vychováváno matkou a oni by pomáhali s výchovou a finančním zabezpečením dítěte. Tento nápad nakonec partneři zamítli s tím, že se chtějí zcela podílet na životě dítěte a být primárním, nejen částečným pečovatelem.

Zvažovali jsme možnost, že bychom měli dítě s nějakou kamarádkou, případně s lesbičkou. ... Nicméně partner mi řekl, že pokud chceme dítě, tak jediné u nás doma, protože věděl, že já bych nedal to, že není s náma doma, a že s ním nemůžu trávit ten čas pořád.
(Jaroslav, 28 let)

Dalším zmiňovaným způsobem byla adopce a pěstounská péče. Způsob, který ale převládal a byl evidentně preferovaný u všech párů, bylo surogátní mateřství. Možností je

několik, a to surogátní mateřství v České republice, v zahraničí nebo poskytnuté příbuznou ženou. V případě náhradního mateřství v tuzemsku jinou ženou, než byla jejich příbuzná, někteří respondenti rozporovali právní stránku, a to že se jedná pouze o dohodu mezi nimi a danou ženou. Vyjadřovali tak velké riziko, co se týče právní, ale i zdravotní bezpečnosti dítěte. V případě zahraničního surogátního mateřství, které bylo zvažováno především v USA, se jevila jako největší problém finanční stránka. V těchto státech je náhradní mateřství právně i zdravotně ošetřeno, ale veškeré úkony s tímto procesem spojené jsou hrazené klienty agentury, která zaštiťuje náhradní mateřství.

Zvažovali jsme i cestu skrz náhradní mateřství v Americe, ale to jsou bohužel milionové položky, které nemáme... (Jaroslav, 28 let)

Dělali jsme si průzkum mezi surogátním mateřstvím v zahraničí, surogátním mateřstvím poskytnutým příbuznou, adopcí zahraničí a v tuzemsku. Priorita pro nás byla zdravotní bezpečnost pro dítě a právní ochrana, takže například surogátní mateřství v tuzemsku od neznámé osoby nepřicházelo v úvahu. (Richard, 42 let)

Po debatování a rozmyšlení v páru přišlo u všech mých respondentů na řadu obeznámit rodiny a blízké přátelé s jejich plány. Výjimkou byl Tomáš, který již rodinu neměl, u přátel se však setkal s podporou.

Jak již bylo řečeno, matka respondenta Karla se těžko vyrovnávala již s jeho homosexuální orientací, plány na početí dítěte se tak nesetkaly s podporou, ale naopak. Velice tento krok neschvalovala. Rovněž znevažovala schopnost svého syna a jeho partnera dostatečně se o dítě postarat a vychovávat jej. Celý postoj Karlovy matky se promítá i do jejího současného postoje k roli babičky. Partneři hodnotí, že druhá babička se o vnuka stará raději a častěji.

Kájovo máma, tak s tou se o tom bavit nedalo, ta si to neuměla představit. Ta to brala jako, že se nezvládneme o to dítě postarat, že co bychom s ním vlastně dělali, že jsme dva kluci, že tam není ten ženský element. (Jaroslav, 28 let)

Všichni respondenti, bez výjimky, však vyjadřovali vysokou podporu ze strany svých přátel. Někteří až dokonce takovou, že se některé kamarádky nabídly, že by byly ochotné páru dítě odnést.

Všichni mi to moc přáli a jsou jedinci v ženských řadách, kteří vážně uvažovali, že mi dítě odnesí. (Josef, 32 let)

4.3 Realizovaný způsob početí

Nejčastěji zmiňovanými způsoby, jak se stát rodiči, byla tedy adopce a surogátní mateřství. Tyto dva způsoby jsou rovněž také jediné, které se mezi mými respondenty nakonec realizovali.

Ve dvou případech se jednalo o surogátní mateřství v České republice, a to v případě respondenta Josefa a také Karla a Jaroslava. Oba tyto páry vyhledali ženu, která vyhovovala všem jejich požadavkům, což byl především zdravotní stav a rodinná anamnéza ženy, ale také ochota nejen dítě odnést a porodit, ale také stát se rovněž dárkyní vajíčka. Jeden pár uváděl, že celá dohoda s onou ženou pro ně byla velice riskantní, ať už ze zdravotního, tak z právního hlediska, jelikož nemohla být nijak právně ošetřena. Důvod, proč vyžadovali i dárcovství, byl takový, že nechtěli oplodnění provádět skrze kliniku asistované reprodukce. To pro ně z finančních důvodů nebylo možné. Početí tak proběhlo přímým pohlavním stykem s danou ženou.

Našel jsem si paní, která by do toho šla se svými vajíčkama. Prostě jsme ji oplodnili a ona otěhotněla. Samozřejmě bylo těžký takovou paní najít, ale přišlo mi to jako jedno z těch jednodušších způsobů, protože vám nikdo nemůže říct, s kým se můžete nebo nemůžete vyspat a co z toho vznikne. Pak je dohoda mezi váma. Je to samozřejmě o velký důvěře, ale o ještě větším risku. (Jaroslav, 28 let)

Třetí pár se rozhodl pro adopci dítěte taktéž v České republice. Důvod, který respondenti udávali, proč se rozhodli pro adopci v České republice byl ten, že to pro ně bylo z morálního i právního hlediska přijatelné. Měli jistotu, že biologický rodič dítěte bude „vymazán“ z rodného listu a alespoň jeden z páru bude legálním rodičem dítěte. Taktéž vnímali, že pro jejich rodiny to bude přijatelnější, než kdyby se rozhodli pro surogátní mateřství v České republice. Tento způsob vnímali jako velice riskantní, jelikož nelze nijak právně vymáhat předání dítěte náhradní matkou, a tak je veškeré domluva mezi nimi založena pouze na vzájemně dohodě. Rovněž není náhradní mateřství zaštitěno žádnou institucí, tudíž vyžaduje vzájemnou důvěru i co se týče zdravotního stavu a dalších záležitostí.

Všichni nám fandili a naši myšlenku stát se rodiči podporovali. Věřím, že někteří více než surogátní mateřství z morálního hlediska. (Richard, 42 let)

S adopcí se však pojí ten fakt, že ani jeden z partnerů není biologickým rodičem dítěte. Toto Tomáš s Richardem také zvažovali. Nicméně adopci vnímali jako šanci pro dítě, které by

jinak trávil své dětství v dětském domově. Podstatnou stránku, kterou zvažovali byli i finance, a to především to, že se nad situací zamýšleli tím způsobem, že jim dávalo větší smysl „investovat“ peníze do již narozeného adoptovaného dítěte, které mu tak zajistí kvalitní život, než svoje úspory investovat do samotného početí a pak nemít takovou finanční stabilitu. Pro adopci se v případě druhého potomka rozhodli i Jaroslav s Karlem, kteří mají v současné době podanou žádost a čekají.

Museli jsme se také srovnat s tím, že přijmeme dítě, které není geneticky naším potomkem. Pro někoho to bylo snadnější a pro někoho ne. (...) Důvod pro adopci bylo právní a morální hledisko. Minimálně jeden z nás bude právně rodičem a jeho genetický rodič bude vymazán z rodného listu. (Tomáš, 36 let)

V mnohé dostupné literatuře, ale i z vlastních zdrojů bylo zmíněno, že některé homosexuální páry volí před samotným početím možnost odborného poradenství například s psychologem, terapeutem, sociálním pracovníkem či dalšími. Tyto informace se ale objevovaly spíše v zahraničních zdrojích v případě surrogátního mateřství ale i adopce. Svých respondentů jsem se dotazovala, zda tuto možnost zvážili. U párů, které zvolili surrogátní mateřství byla jednoznačná odpověď, že ne, protože nezaznamenali, že by jim v českém prostředí tato možnost byla k dispozici. Všichni respondenti však zmiňovali, že měli před početím či narozením mnoho otázek, které by rádi s někým prokonzultovali. Volili tak možnost odborné především zahraniční literatury, co se týče péče o dítě pak konzultace s rodinou, pediatrem či nějakou základní literaturu, která se však nezaměřovala na homoparentální rodiny.

V případě Tomáše a Richarda, kteří zvolili možnost adopce, byl postup jiný. Vzhledem k tomu, že šlo o přijetí již narozeného dítěte, u kterého věděli, že se o přesunu k nim dozvědí pouhý týden dopředu, zvolili možnost poradenství se zainteresovanými osobami v oblasti adopce a taktéž tzv. adopční poradenství.

4.4 Obavy z přijetí dvou otců a přípravy na příchod dítěte

Jelikož není v České republice běžné potkávat homoparentální rodiny, ptala jsem se respondentů, zda měli nějaké obavy z toho, jak budou přijímaní jinde, než v jejich rodině či přáteli. Z rozhovorů vyplynulo, že samotné rozhodnutí stát se rodiči respondenti dostatečně zvažovali, a tak byli připraveni i na nesouhlasné názory. Vyloženě ale strach z přijetí okolím nikdo z nich nereflektoval. Ve skrze se vyjadřovali tak, že pro ně názor širšího okolí důležitý

není. Nakonec se však ukázalo, že pokud nějaký komentář od okolí přišel, tak spíše velice pozitivní.

Absolutně jsem neřešil, co si bude okolí myslet. (...) Tím, že jsem znal už ostatní stejnopohlavní rodiny, tak i samozřejmě jsem čekal, že i nějaká reakce nastane, ale nenastala a většinou byla spíš až přehnaně milá a s obrovským zájmem. Většinou pro ty matky, byť jsme gayové, tak jsme přitažliví jako ty tatínci a vím že spoustu lidí to zajímá, chtěli vědět, jak jsme to měli. Strašně je to zajímalo a chtěli poznat naše dítě a vlastně nás v tom jako obdivujou. (Jaroslav, 28 let)

Předsudkům jsem se vyhnul a nemám pocit že by mě moje rozhodnutí a štěstí někdo zazlíval. (Josef, 32 let)

Máme štěstí na skvělé přátele i sousedy. Našli jsme mezi nimi silné podporovatele a pomocníky na cestě k rodičovství. Rozhodně jsme se nesetkali s odpůrci. (Richard, 42 let)

Pokud nějaké obavy zaznamenali, tak byly spíše spojené s nástupem jejich dětí do dětského kolektivu, především školky a školy. Školní prostředí se však dětí mých respondentů ještě netýká, takže nelze zhodnotit, zda se tyto obavy a předsudky naplní či ne. Avšak respondenti vyjadřovali, že je to něco, s čím ve skrze také počítají, ale spíše převládal názor, že výsměch ze strany dětí ve školním kolektivu se může týkat prakticky čehokoliv, takže fakt, že jejich dítě má dva táty není natolik rozhodující.

Děti dokáží být kruté i kvůli pize na tváři, takže musíme vychovat silného jedince, který tomu odolá. (Tomáš, 36 let)

Nikdy jsme nebyli jako rodina diskriminováni. Předchozí skvělé zkušenosti máme i u lékařů. Nikdy jsme nepocítili, že by na nás jako rodinu bylo nahlíženo jinak. Nicméně před jeho nástupem jsme si s učitelkami promluvili a probrali s nimi, jak v určitých situacích jako např. „malujeme maminku“ postupovat atd. Zatím si nejsme vědomi žádné takové šikany, ale musíme pracovat s tím, že může přijít. (Richard, 42 let)

Doufám, že se to nestane. Pokud ano, tak doufám, že už bude mít takový učitele, který to budou vnímat normálně, což ty učitele se s těmahle dětma setkávají. Já se ho budu snažit vychovávat tak, aby kdyby on se dostal do nějakého sporu ohledně toho, že má dva táty, tak aby on byl schopný slušně a pohotově reagovat a nenechal se shodit. (Jaroslav, 28 let)

S tím, že bude mít dítě dva otce, se pojí i často zmiňovaný stereotyp muže jako „podceňovaného pečovatele“. Očekává se, že žena bude „lepší“ rodičem, než je muž a bude

tak primárním pečovatelem. Lze to pozorovat v každodenních situacích. Tento stereotyp byl částečně zakořeněn i v mých respondentech. Vystávali v nich obavy, zda budou dobrými rodiči a jestli se zvládnou o dítě postarat stejně dobře, jako by se o ně postarala žena.

Doufám, že splním očekávaných 200 % co mají moje dítka dostat do života aby nestrádali a já fungoval za oba rodiče. Ale může se stát cokoliv a možná jim ta maminka bude v něčem chybět. Hlavně z puberty mam respekt.... Ale mám kolem sebe snad dost možných ženských vzorů. Věřím že i v hetero rodinách kde jakýmkoliv způsobem zmizí maminka se to nějak zvládne. Musí se i v netradičních párech. (Josef, 32 let)

Já si myslím, že všechno úplně správně nedělám a bojím se toho, že mi to bude jednou od mého syna vyčítáno, až mu v něčem zabráním, nebo že jsem dělal tohleto a tohleto, nebo že jsem takovej byl nebo nebyl. (Jaroslav, 28 let)

Samozřejmě tento bod dost často zazníval u veřejných debat. Za prvé, že mateřská láska je nenahraditelná a že bude chybět aspekt ženy při výchově. Věříme, že intenzivní mateřská láska s péčí a úplně rovná intenzivní otcovské lásce a péči. Předsudky jako, že jeden z nás je matkou a jeden otcem jsou také přehnané. Někdo má jemnější přístup a někdo více autoritativnější, tak jako je to u běžných rodičů. A nemusí to tak být automaticky rozděleno dle genderu. To jsou také předsudky. Když budeme dítě milovat a pečovat o něj s láskou, bude také šťastné. (Richard, 42 let)

To, jakým způsobem budou svým dětem vysvětlovat, že mají dva tatínky bylo další mojí otázkou. V rozhovorech zmiňovali, že je to fakt, se kterým dítě seznamují a vysvětlují již od malička. Nápomocné jim k tomu jsou například knížky, ve kterých vystupují také dva tátové. Taktéž se respondenti shodují, že pokud bude v budoucnu problém nebo usoudí, že něco nezvládnou vyřešit sami, tak vyhledají odborníka, se kterým to budou řešit. Richard s Tomášem, kteří svého syna adoptovali, řeší i to, aby jejich syn přijal, že není jejich biologickým dítětem a využívají tak podporu adopční poradny, kde řeší veškerá potřebná témata.

Posledním krokem před narozením dítěte byla příprava prostoru, ve kterém bude rodina žít. Všichni respondenti uváděli, že prostor, ve kterém byli, již byl velikostně dostačující a vhodný pro dítě. Obavy ale vyjadřovali zejména v oblasti zařizování konkrétních věcí v domácnosti před tím, než se dítě narodilo. U párů, kteří se pokoušeli o dítě skrze surrogátní mateřství bylo zmiňováno, že u nich převládal strach, který se zakládal na četných zklamáních, které je na této cestě potkali.

My jsme původně chtěli zůstat v bytě, nicméně nám v tu dobu vlastně jedno dítě zemřelo, takže jsme se potřebovali zaměstnat a začali jsme řešit dům. Pak jsme začali pracovat na druhém dítěti, takže se dělal dětský pokojíček, kupovali se věci, sem tam se četla knížka, ptal jsem se známých a tak. (Karel, 31 let)

Vzhledem k tomu že jsem měl pokusů víc a zklamání ještě víc, měl sem do porodu věci mimo domov a vše domu dovezl až v den odvozu malého z porodnice domů. Abych měl nějak snadnější to vyrovnání s tím, kdyby to zas nevyšlo. Ale jinak sem měl úplně vše a v 6 neděli sem vše „aktivoval“. (Josef, 32 let)

4.5 Život po narození dítěte

Poté, co se dítě narodilo, bylo nutné zajisti péči o něj, tedy aby se partneri shodli, kdo z nich půjde na rodičovskou dovolenou. Odpověď na tuto otázku ale nebyla, dle jejich výpovědí, nijak komplikovaná a spíše přirozeně vyplynula ze situace, ve které se nacházeli. Rozhodujícími faktory bylo především to, kdo z partnerů byl schopný adekvátně zabezpečit rodinu a také to, kdo cítil větší touhu pečovat o dítě.

Že půjdu já to vyplynulo už z toho, že já jsem chtěl to dítě víc, já jsem s ním chtěl být doma a nehledě na to, že partner měl mnohem lepší kariérní postavení a mnohem větší plat. To bylo jednoznačné rozhodnutí, proč půjdu na mateřskou já a ne on. (...) usoudili jsme, že bude vhodnější, že půjdu já, protože mám zkušenosti s péčí o dítě a také proto, že Tomáš je hlavní živitel rodiny, na kterém je závislá celá firma. Nicméně jsme najeli na režim, kdy středy trávil s malým Tomáš, aby také navázali a zbývající pracovní dny se mnou. (Richard, 42 let)

Po narození dítěte či adopci začala být péče tedy plně v roli otců. V tom, jak probíhaly první dny až týdny po narození či adopci dítěte se výpovědi respondentů téměř vůbec nelišily. Všichni se shodovali, že první dny byly naprosto hektické a cítili se vyčerpaní. Péče o dítě pro ně byla velice náročná a měli dojem, že situaci nezvládají a nevěděli, co mají dělat. Respondenti zmiňovali, že u nich převládal strach o dítě a že si na novou situaci museli zvyknout.

Vzhledem k tomu, že při adopci se dozvíte o tom dítěti pouhý týden před tím, než se k vám nastěhuje, tak to bylo dost hektické. Zaujal nás již, při seznámení z fotografie a při osobním setkání jsme se zamilovali. Již jako mimino byl veselý a nebál se nás. Ten týden byl samozřejmě hektický. (...) Byli jsme asi oba nervózní. Myslím, již po prvním týdnu jsme se okoukali vzájemně a hned jsme jej bezvýhradně milovali. Cca do měsíce už se uvolnil. Zaskočilo

nás, jak silné pevné pouto si na mě, jako na pečující osobu, udělal již cca do dvou – tří měsíců. Z adopční agentury říkali, že je to velký úspěch. Péči jsme zvládali docela dobře. Měl jsem již dostatečnou praxi z rodiny. (Richard, 42 let)

Měl sem velikou školu vzhledem k početnější rodině. A už jako dítě sem nejen hlídal ale vážně se staral. Samozřejmě ale moje sebevědomí kleslo do nuly a možná ještě pod, když jsem to malé nic, a přitom všecko dostal do náruče a nositelka odešla z porodnice. Byl sem úplně vygumovaný, a i přebalování jsem si googlil. (Josef, 32 let)

Byl tam strach, že něco podcením nebo udělám špatně a vybavuju si, že první dvě noci jsem nespal, protože jsem se bál usnout a nebudu vědět, co se děje. Já jsem se vlastně budil tichem. Když bylo obrovský ticho, tak mě to vzbudilo a plašil jsem, jestli se dítě náhodou neudusilo a jestli dýchá. (...) Sice tam byl nějaký stres a obavy, jestli to dělám všechno dobře, ale evidentně asi jo, protože všechno bylo v pořádku a u doktorky jsme byli několikrát pochválený. (...) Zpětně si uvědomuju, že to byly fakt hlouposti jako jak má být teplá voda na mlíko, co když mu zlomím ruku při oblékání, jak ho budu přebalovat, co když mu něco zmáčknu, když ho budu blbě držet a takový věci, ale potom samozřejmě, když už to člověk dělat musí a má to dělat, tak to jde samo. Přijde to automaticky a instinktivně a ví, že tomu dítěti nemůže ublížit a pozná to i z toho chování toho dítěte. (Jaroslav, 28 let)

Oporu měli čerství rodiče i ve svých rodinách a mezi přáteli, kteří jim dle jejich výpovědí rádi pomáhali a poskytovali rady. Celkové přijetí jejich bezprostředním okolím bylo velice dobré.

Občas jsem se o něčem ujistil u kamarádky, co měla zrovna 8 letého syna. Plus sem měl a mám výbornou pediatričku která má pochopení. (Josef, 32 let)

Nechali jsme si radit už od kamarádů gay párů, který už dítě mají. Nechal jsem si radit od kamarádek, co jsou na rodičovský a od svojí rodiny. (Jaroslav, 28 let)

Obecně lze říct, že se mezi respondenty po dobu, co jsou rodiči nevyskytovali situace, ve kterých by si sami nedokázali poradit nebo jim nebyla poskytnuta pomoc či rada v jejich okolí. Všichni respondenti vyjadřovali nadšení z toho, že se jim povedlo stát se rodiči a projevovali tendenci dokázat, že je to tak správně a že se snaží odvádět jako rodiče co nejlepší výkon. Respondent Jaroslav je například velice aktivní na nejmenované sociální síti, kde mapuje svůj život se svým synem a ukazuje, že lze být aktivním a zároveň dobrým otcem.

Ukazuje, jak do svého života plně zapojil svého syna a rodičovství mu tak není v ničím překážkou.

Já se snažím i s tím dítětem sportovat, teď se snažím si i dodělat vysokou školu, takže samozřejmě dá se to zvládat, ale ten člověk to musí mít nějak nastavený. Chápu, že třeba v tý normální hetero rodině, to visí spíš na tý matce ta starost o domácnost a výchova toho dítěte, ale tím, že my jsme vlastně dva kohouti na jednom smetišti, tak to máme tak jako rozdělený nebo si úplně nejdem po krku v tom, že tohle je čistě práce matky nebo tý ženský a já jsem ten, kterej bude chodit do práce a vydělávat peníze. (Jaroslav, 28 let)

V Jaroslavově výpovědi je zřejmý stereotyp, který se projevuje v heterosexuálních rodinách, nicméně uvádí, že v jejich případě čili případě homosexuální rodiny, se toto neděje. V případě, že rodinu tvoří dva muži nelze práce rozdělovat na „ženské“ a „mužské“. Přesto u respondentů vyvstala očekávání, že ten partner, který bude s dítětem doma, bude zastávat péči o domácnost. V případě Josefa tato otázka odpadala, jelikož od narození prvního syna žije sám, tudíž veškeré obstarávání domácnosti je pouze na něm. Richard s Tomášem úklid domácnosti řeší externistou a o zbylé práce se dělí. V případě Jaroslava a Karla péče o domácnost fungovala před narozením syna na bázi rozdělení prací, avšak po jeho narození se obstarávání domácnosti přesunulo spíše na Jaroslava.

Byla doba, kdy já jsem vyžadoval, aby se partner víc zapojoval, s tím, že mi bylo několikrát řečeno, že on chodí do práce a že já jsem doma a nic nedělám. Ano jsem doma, ale jsem furt za zadkem toho dítěte, nejsme ani chvíli sám, takže naštěstí ale fungujeme tak, že partner chodí domů z práce velice brzo, takže pak fungujeme společně a můžu si jít třeba zaběhat. (...) On spíš převlíká peřiny, teď chodí nakupovat on, když jezdí z práce. Péči máme rozdělenou tak, že jsem naučil partnera, že on převlíká a koupe, že je to jejich čas, kdy mají spolu to koupání. (Jaroslav, 28 let)

4.6 Gay versus lesbické rodičovství a benefity homoparentálních rodin?

V samotném závěru rozhovoru jsem se respondentů ptala, jestli vnímají zásadní rozdíly mezi možnostmi početí dítěti u gay a lesbický párů. Samozřejmě všichni zmínili zásadní fakt, že lesby mají tu výhodu, že si mohou své dítě samy odnést a porodit a tím pádem jsou automaticky uznaným rodičem. Dále pak zmiňovali, že pokud žena lesba vyloženě po dítěti

touží, tak si najde způsob, jakým svého cíle dosáhnout. Například respondent Josef však uvádí, že i pro ně je to složitější než pro heterosexuální populaci. Sám ale dle jeho slov dopomohl třem lesbickým párům k dcerám.

Samozřejmě že je to tak. Ale všechno má nějaké řešení, pokud člověk vážně chce. Jsou i sdílené rodiny a i ty lesbičky mají nějakou představu o dárci – anamnéza třeba jen. Mohou si vyjít navzájem vstříc gay pár s lesbickým párem. Já sem tedy rád že jsem to „vyhrál“ a dítě jsou jen má. Ale dopomohl sem i k dcerkám třem lesbickým párům. Gay pár prostě musí mít hodně velkou dávku štěstí a odhodlání hlavně. (Josef, 32 let)

Samozřejmě to tak je, že ty lesbičky to mají jednodušší. Když ta lesbička bude to dítě chtít, tak ta lesbička půjde a prostě si užije a bude doufat, že otěhotní. Porodí asi jako klasická matka. Pro gaye je to mnohem složitější, ale podle mě si toho dokáže víc vážit. (Jaroslav, 28 let)

Jelikož o negativních aspektech a dopadech homosexuálních rodičů na dítě se mluví dostatečně, mojí poslední otázkou, kterou jsem v rozhovorech kladla bylo, zda spatřují nějaké benefity, které může dítěti přinést to, že je součástí homoparentální rodiny. To však neznámá, že by mělo být znevažováno heterosexuální rodičovství. Víceméně se všichni respondenti shodli na tom, že benefity tam nejsou, spíše naopak, nicméně pokud měli uvést něco, v čem by jejich děti mohli mít výhodu, tak to byla právě větší tolerance k „jinému“.

Rozhodně větší tolerance k odlišnostem. Nechceme, aby naše dítě soudilo jiné, jako jsme souzení my kvůli naší přirozené odlišnosti. (Tomáš, 36 let)

4.7 Shrnutí analytické části

Z odpovědí respondentů vyplývá, že se u nich myšlenka, že se stanou rodiči, objevovala již v době coming outu, nicméně ne všichni se jimi stát chtěli. Jedním z faktorů, který toto uvažování ovlivňuje může být i prostředí, ve kterém vyrůstají. Všem respondentům se dostalo přijetí v blízkém okolí, pokud se nejednalo přímo o rodinu, podporovali je přátelé. Způsoby rodičovství, které respondenti volili byly dva, a to surogátní mateřství v České republice a adopce v České republice.

Co se týče fungování domácnosti a výchovy dítěte, tak se nijak výrazně neliší od heterosexuálních rodin. Je však kladen větší důraz na to, aby bylo dítě psychicky odolné, jelikož si respondenti připouští tu možnost, že fakt, že mají dva otce, může být v budoucnu i terčem šikany, a to zejména ve školním prostředí. V současné době se však s žádnými nesouhlasnými projevy nesetkávají a naopak, v rozhovorech uvádějí, že spíše ve svém okolí vnímají přijetí.

V porovnání s lesbickými rodinami vnímají, že v jejich případě je zakládání rodiny složitější, nicméně nepopírají, že ani lesbické páry to nemají zcela jednoduché. Objevil se i případ, kdy jeden z respondentů lesbickému páru dopomohl k dcerám.

5 ZÁVĚR

Mým výzkumným cílem bylo zmapovat cestu homosexuálních jedinců k realizování rodičovství. Z odpovědí respondentů vyplývá, že jejich orientace neovlivňuje to, zda se chtějí či nechtějí stát rodiče. Větší dopad na to mají stereotypy spojené s ní. Ne u všech respondentů se projevila touha po rodičovství již v době dospívání, to je ale časté i u heterosexuální populace. Největší touha po dítěti přichází v dlouhodobém vztahu jako přirozený další posun. Podpora rodiny hraje roli jen částečnou, pokud respondenti skutečně po dítěti toužili, nesouhlasné názory je neovlivnily.

To, jaké respondenti zvažovali možnosti, se odvíjelo zejména od jejich finanční situace, ale také morálního přesvědčení. Realizované způsoby početí pak tyto faktory odrážely. Z rozhovorů vyplynulo, že se respondenti rozhodovali zejména mezi adoptcí a surrogátním mateřstvím, což byly také dvě jediné realizované varianty.

Jelikož musí být početí dítěte u respondentů plánované, jsou i velice zvažovány jak negativní, tak pozitivní aspekty tohoto rozhodnutí. Obavy, které byly v rozhovorech vyjadřovány souvisely, spíše než s obecným přijetím v okolí, s nástupem dítěte do školního kolektivu. To však u žádných respondentů ještě není aktuální, avšak v případě, že by tato situace nastala, jsou ochotni vyhledat jako odbornou pomoc, tak například přejít na domácí výuku. V dosavadních kolektivech a okolí nikdo nevyjadřoval žádné negativní zkušenosti ba naopak, někteří jedinci z ženských řad vyjadřovali obdiv.

Po narození dítěte musel vždy jeden z rodičů odejít na rodičovskou dovolenou. Zpravidla to byl ten, kdo vydělával méně peněz anebo měl více zkušeností s péčí o dítě. Nikdo z respondentů nehodnotil péči o dítě jako problematikou, pokud potřebovali pomoc či radu, obraceli se na své blízké. V případě porovnávání gay a lesbického rodičovství respondenti vyjadřovali, že důvod, proč to mají ženy jednodušší je fakt, že si mohou dítě samy odnést a porodit. Tato fyziologická možnost muže limituje.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BEŇOVÁ, K. 2007. *Analýza situace lesbické, gay a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR. ISBN 978-80-87041-33-8

BIBLARZ, T. J., Evren Savci. 2010. *Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Families*. *Journal of Marriage and Family* 72, 480-497
Dostupné z: <https://www.apa.org/pi/lgbt/resources/biblarz-savci.pdf>

BUREŠOVÁ, K. 2020. *Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-371-6 (print)

FRAISSEC, C. 2012. *Homoparental Families: An Emerging Social Representation*. *Bulletin de psychologie*, 4(4), 337-350

KADLECOVÁ, T. Petra Kutálková. 2020. *ONA a ONA plánují rodinu aneb jak jít štěstí naproti*. Praha: Prague Pride. ISBN 978-80-270-8883-6
Dostupné z: <https://praguepride.cz/cs/kdo-jsme/media-download/publikace/83-ona-a-ona-planuji-rodinu/file>

MALLON, G.P. 2004. *Gay men choosing parenthood*. New York: Columbia University Press. ISBN 0-231-11796-5

MAŘÍKOVÁ, H. Marta Vohlídalová. 2019. *Bariéry versus preferované formy rodičovství u neheterosexuální populace*. *Fórum sociální politiky*, 13 (6), 20-26. ISSN 1803-7488
Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/forum-socialni-politiky-6-2019/>

MEZEY, N. J. 2008. *New choices, new families: how lesbian decide about motherhood*. Maryland: The Johns Hopkins University Press. ISBN 978-0-8018-8999-8

MUSILOVÁ, R. 2012. *Gay rodičovství v odborných výzkumech*. Brno: Masarykova univerzita v Brně

NOVÁKOVÁ, K. Hana Konečná, Markéta Sudová. 2018. *Náhradní mateřství v České republice: způsoby hledání náhradní matky*. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky*, 8 (2), 32-42. ISSN 1804-8137
Dostupné z: <http://www.ilaw.cas.cz/medlawjournal>

PATTERSON, C. J. 1992. *Children of Lesbian and Gay Parents*. *Child Development*, 63 (5), 1025-1042
<https://www.jstor.org/stable/1131517>

SLOBODA, Z. 2016. *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-09-1

SOKOLOVÁ, V. 2009. *Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství*. *Sociologický časopis*, 45 (1), 115-145. ISSN 0038-0288
Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41132693>

SULLIVAN, M. 2004. *The family of women: lesbian mothers, their children, and the undoing od gender*. London: University of Columbia Press. ISBN 0-520-23963-6

TASKER, F. Charlotte J. Patterson.2007. *Research on Gay and Lesbian Parenting*. Journal of GLBT Family Studies 3:2-3, 9-34. ISSN 1550-4298
https://doi.org/10.1300/J461v03n02_02

WEISS, P. 2010. *Sexuologie*. Praha: Grada. ISBN 9788024724928

Internetové zdroje

Aliance pro rodinu.2022“O nás“ Accessed April 26
<https://alipro.cz/o-nas/>

Darujme.cz.2022“At' mají duhové rodiny přístup k informacím“ Accessed April 26
<https://www.darujme.cz/projekt/1204519>

EUROPE IVF.2022“Intrauterinní inseminace“ Accessed April 26
<https://europeivf.com/cz/metoda/iui/>

EUROPE IVF.2022“IVF s vlastními vajíčky“ Accessed April 26
<https://europeivf.com/cz/metoda/ivf-vlastni-vajicka/>

Jsme fér.2022“Sbíráme 50 000 podpisů do 1. máje“ Accessed April 26
https://www.jsmefer.cz/sbirame_podpisy

Jsme fér.2022“Máme 68 tisíc podpisů“ Accessed April 26
https://www.jsmefer.cz/68_tisic_podpisu

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 201“ Accessed April 26
<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201&sp=1>

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Sněmovní tisk 211“ Accessed April 26
<https://public.psp.cz/en/sqw/historie.sqw?o=8&T=211>

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Stenografický zápis 20. schůze, 14. listopadu 2018“ Accessed April 26
<https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/20-10.html#q1479>

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.2022“Těsnopisecké zprávy – 87. schůze“ Accessed April 26
<https://www.psp.cz/eknih/2017ps/tesnopis/index.htm>

Zákony pro lidi.2022“Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník“ Accessed April 26
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákony pro lidi. 2022“Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů“ Accessed April 26
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>

Zákony pro lidi. 2022“Vyhláška č. 207/2001 Sb.“ Accessed April 26
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-207>

Zákony pro lidi.2022“Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění“ Accessed April 26
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

Zákony pro lidi.2022“Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění“ Accessed April 26
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-187>

Zákony pro lidi.2022“Zákon č. 301/2000 Sb.“ Accessed April 26
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-301>

7 RESUMÉ

This bachelor thesis deals with the topic of homoparentality, i.e. parenting of people of the same sex. The aim is to find out how homosexually oriented individuals become parents. The findings are based on three semi-structured interviews with two gay couples and one gay single father. The interviews had a chronological structure from the initial desires to become parents, the ways of conception considered and subsequently implemented, to the current functioning of their family. All the while, I asked how their decisions were received by their family and the others. I also addressed the possible fears of homoparental families of bullying or non-acceptance of the companies and what the reality is. In the last part, the difference between gay and lesbian parenting was discussed.